

Η ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΕΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΝΟΥ

[Ένα συγκινητικό άρθρο του Βικτώρ Νταντρέ για την μεγαλύτερη χορεύτρια των νεωτέρων χρόνων Άννα Παύλοβα, την αγαπημένην του σύζυγο.]

ΟΤΑΝ ή Άννα Παύλοβα έκλεισε για πάντα τα γοητευτικά μάτια της και το πλαστικό σώμα της έπαψε να έρμηνεύει τα αισθήματα και τις συγκινήσεις της μεγάλης ψυχής της, όλοι με έναν άπέραντο σπαραγμό, ψιθύρισαν: — Πέθανε ο κύκνος!

Η Παύλοβα ήταν ένα πούπουλο. Το πήρε ο άνεμος, το σήκωσε από τη γη κ' ή χιλιάδες τών θαυμαστών της έμειναν άπαρηγόρητοι για τον χαμό της.

Ποιά όμως ήταν ή άληθινή προσωπικότης αυτής της χορεύτριας; Τί ήταν τέλος πάντων στη ζωή αυτός ο γοητευτικός κύκνος που ήξερε να πεθάνη τόσο ώμορφα κάθε θράδυ στη σκηνή μέσα στο γαλάζιο φώς τών προβολών;

Πολλοί μετά τον θάνατό της έγραψαν ένα σωρό κολακευτικά λόγια κι' όλοι την εξύμνησαν στα άρθρα τους. Μίλησαν για τον υπέροχο χορό της, για την υπερβολική ευαισθησία της, για την αγάπη και την άφοσίωσι που έδειχνε σ' εκείνους που συμπάθουσε και για την άδυναμία της να λατρεύη κυριολεκτικά τους φτωχούς. Τους εύχαριστώ για όλες τις φροντίδες τους να παρουσιάσουν τη γυναίκα μου άγία και να την σηκώσουν πάνω σ' ένα θεϊκό σύννεφο άγγέλου. Καταλαβαίνω άλλωστε την πρόθεσί τους. "Ηθελαν να τη θλέπουν μόνο με τα μάτια της ψυχής τους. "Ηθελαν να την σκέφτουνται μόνο όπως ήταν, όταν χόρευε. "Ως γυναίκα, δεν την σκέφθηκε κανένας. Αυτό το θεωρήσαν όλοι ως τη μεγαλύτερη ίεροσυλία. "Όστοςσ άς μου έπιτραπή σέ μένα τον σύζυγό της που την αγάπησα μ' όλη τη δύναμι της ψυχής μου να τους θεβαιώσω ότι αυτό ήταν το λάθος τους και ή μεγαλύτερη προσβολή που μπορούσαν να κάνουν στην "Άννα Παύλοβα!

Αυτή ή μεγάλη χορεύτρια πρέπει να ξέρετε ότι ήταν υπερβολικά γυναίκα.

— "Αν ήξερα ότι το σώμα μου θ' άντεχε στίς κυταχρήσεις, μου έλεγε συχνά μ' ένα όνειροπόλο ύφος, θ' άφηνα τους θαυμαστές μου να δοκιμάσουν την φλόγα της καρδιάς μου, άκουμπώντας πάνω στο γυμνό στήθος μου.

Κ' ύστερα από λίγα λεπτά μιάς μελαγχολικής σιωπής, πρόσθετε:

— Είμαι όμορφη σαν άγγελος. Γι' αυτό κι' ο Θεός για να με τιμωρήσει δεν άφησε τους ανθρώπους να μ' αγαπήσουν ως γυναίκα, μ' άσαν όπτασία! Και για να κρύψη την άπελπισία της, έχωνε το πρόσωπό της στα μεταξωτά μαξιλάρια του ντιβανιού κ' έμενε εκεί ως ότου στεγνώναν τα δάκρυά της.

Η "Άννα Παύλοβα είχε τη μανία να δίνεται στον κόσμο:

— Θέλω, μου έίπε, να σκορπίζω σ' όλους με το χαρό την ύπαρξί μου για να με κλείσουν μέσα τους και να μη με ξεχάσουν.

Κι' άλήθεια αυτή ή χορεύτρια από τα πρώτα άκόμη χρόνια τών θριάμβων της, φοβόταν τον θάνατο.

— "Α, μου έλεγε συχνά με τρόμο, ο θάνατος πρέπει να είναι ένα πολύ κρύο κι' άπαίσιο πράγμα, ώστε να μη μπορώ να τον έρμηνεύσω. "Οσές φορές θέλησα να παραστήσω τις τελευταίες στιγμές ενός ανθρώπου και την άγωνία του, ένοιωθα ένα παγωμένο φειδι να κυλάη πίσω στην πλάτη μου και να τρυπώνη στην καρδιά μου. "Εβγαζα τότε ένα ξεφωνητό κ' έπεφτα καταγής άναίσθητη. "Α, πρέπει να είναι κάτι πολύ τρομακτικό πράγμα ο θάνατος!

Έν τούτοις, όταν βρισκόταν στην τελευταία στιγμή της, καθώς έγώ την κρατούσα στην άγκυλιά μου και την βοηθούσα ν' άναπνέη καλύτερα, μου ψιθύρισε με μιά άπερίγραπτη γλυκύτητα:]

— Αυτός είναι ο θάνατος;

Εκείνη τη στιγμή που βρισκόταν στην έξοδο της άνθρωπίνης πολιτείας είχε άντικρύσει πειά τον πραγματικό θάνατο και δεν είχε φοβηθή. Άπορούσε μάλιστα και μονολογούσε με κατάπληξι: «Αυτός είναι ο θάνατος;» Και αυτά ήταν τα τελευταία τη λόγια.

* * *

Η "Άννα Παύλοβα κ' έγώ είχαμε αγαπηθή μ' έναν τόσο μεγάλο έρωτα, ώστε ο ένας συγχωρούσε όλες τις άδυναμίες του άλλου. Σ' όλα τα χρόνια της συζυγικής ζωής μας καμμιά φορά δεν παρεξηγηθήκαμε. Την άφηνα πάντα ν' άκολουθή τις ιδιοτροπιές της και να κάνη τα κέφια της.

Πολλές φορές ή "Άννα Παύλοβα χανόταν από το σπίτι. Περνούσαν μιά - δυό μέρες και δεν επέστρεφε. Άναγκαζόμου να τε να την άναζητάω στίς φτωχές συνοικίες. Τέλος την άνεκάλυπτα στο δωμάτιο κάποιας τραγικής οικογένειας. "Ήταν δέ τόσο άφωσιωμένη στην περιποίησί της, ώστε ξεχνούσε την προσωπικότητά της και γινόταν ένα τίποτε. Μιά ύπρητρια τών φτωχών. Μιά άγία!

Ένα θράδυ, στα μέσα άκριβώς μιάς δεξιώσεως που δίνονταν

προς τιμήν της σέ μιά χιονισμένη κυσμόπολι, ή "Άννα Παύλοβα καθώς κυττούσε από το παράθυρο του σπιτιού κυριεύθηκε από την καλλιτεχνική της τρέλλα! Αυτός ο άσπιλος μανδύας του χιονιού την είχε χοητεύσει. "Ηθελε λοιπόν να χορέψη πάνω στο χιόνι. Κι' όπως ήταν πεισματάρη, γδύθηκε έντελώς, τυλίχθηκε σ' ένα λεπτό ιπέπλο κ' έτοι μ' αυτή την τόσο επικίνδυνη για την υγεία της άμφέρι χόρεψε πάνω στο χιόνι χερζώντας στους θεατάς της την έντύπωσι ενός γοητευτικού όνειρου. "Όταν γύρισε κατόπι στο ξενοδοχείο το ώμορφο πρόσωπό της ήταν φλογισμένο από τον πυρετό κ' ένας ξερός θήχαστής έσκιζε το στήθος.

Μετά τρεις ήμερες ή "Άννα Παύλοβα, ο γοητευτικός κύκνος δεν ύπήρχε πειά!

Πέθανε έξ αιτίας αυτού του χορού της πάνω στα χιόνια! Κ' οί φίλοι της κ' οί συνάδελφοί της με δάκρυα στα μάτια τη συνώδευσαν ως την τελευταία κατοικία της.

* * *

Ελάχιστοι όμως είναι εκείνοι που ξέρουν ότι ή "Άννα Παύλοβα ύπήρξε και μιά από τις πιο καλές βεντέτες του κινηματογράφου και προσωπική φίλη

της Μάιρη Πίκφορντ, του Ντούγκλας Φάιρμπανκς και του Τσάρλυ Τσάπλιν. Θα διαβάσατε βέβαια ότι αυτόν άκριβώς τον καιρό μελετάται στο Χόλλυγουντ ο συντονισμός αυτών τών παληών ταινιών της και δεν άποκλείεται να δούμε πάλι την "Άννα Παύλοβα να χορεύη στην όθόνη. Πώς όμως αυτή ή μεγάλη χορεύτρια έγινε και βεντέτα. Την Ιστορία αυτή την ξέρω βέβαια καλύτερα από τον καθένα, άφου ήμουν ο άχώριστος ίννητος της ζωής της. 'Ιδού λοιπόν πώς ή σύζυγός μου έγινε «άστέρης»:

Το 1913, βρισκόμαστε στο Βερολίνο. Είχαν ζητήσει από την Παύλοβα να λάβη μέρος σέ μιά φιλανθρωπική γιορτή που δίνονταν υπέρ τών χηρών και τών όρφανών της Γερμανίας. Εκείνη φυσικά δεν άρνήθηκε και χόρεψε μάλιστα καλύτερα άπο άθε άλλη φορά. Σ' αυτή τη γιορτή ένας Άμερικανός ίμπρεσσάριος την έπεισε να ύπογράψη ένα συμβόλαιο για τον Νέο Κόσμο και την έπεισε να δεχθή άκόμη να χορέψη μπρός στον κινηματογραφικό φακό ένα χορό της. Και πράγματι, ή "Άννα Παύλοβα δέχθηκε να έρμηνεύση τη «Νύχτα» του Μπερστάιν. Η έβδομη τέχνη φυσικά ήταν τότε άκόμη στα πρώτα βήματα της και ή μεγάλη χορεύτρια, όχι και τόσο ένθουσιασμένη, έγκατέ-



"Άννα Παύλοβα

ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥΣ

ΤΗΣ Α. ΖΕΝΝΕΒΡΑΎ.

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΡΟΒΙΝΣΩΝΕΣ



(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

Τὴν Κυριακὴ λοιπὸν, ὅταν ὁ κ. Γκαζί ἐπέστρεψε καὶ κάθησε πάλι στὸ τραπέζι τῆς Λάνδης, στὴ συνηθισμένη του θέσι, κοντὰ στὴν κυρία Ντουμάν, ὁ Γιαννάκης θρискότανε ἀκριβῶς πίσω του. Καὶ φαντασθῆτε μὲ πόση ἔκπληξι, ἀλλὰ καὶ μὲ τί εὐχαρίστησι, ἄκουσε τὸν παιδαγωγὸ ν' ἀπαντᾷ στὶς ἐρωτήσεις πού τοῦ ἔκανε γιὰ τὸ ταξίδι του ὁ κ. Ντουμάν.

— Ἐφθασα, ξέρετε ὡς τὸ Πλωμανάκ !...

— Καὶ τί εἶν' αὐτὸ τὸ Πλωμανάκ;... Πρῶτη φορά ἀκούω τέτοιο ὄνομα.

Καί, προφέροντας τίς λέξεις αὐτὲς ὁ κ. Ντουμάν, κύτταξε τὸν Γιαννάκη κατάματα, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνε κατακόκκινος...

— Εἶνε ἓνα μικρὸ χωριό, ὅπου κατοικοῦν ὄλο ψαράδες, ἀποκρίθηκε ὁ κ. Γκαζί. Ἐμεινα ἐκεῖ δέκα μέρες.

— Ὑπάρχουν τίποτα θράχοι στὴν παραλία; ρώτησε πάλι ὁ οἰκοδεσπότης, ἐξακλουθῶντας νὰ κυττάξῃ πάντα τὸν Γιαννάκη, πού τώρα, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἔνευε ναί! ναί! μὲ τὸ κεφάλι του.

— Βέβαια, ὑπάρχουν κάτι θράχοι πελώριοι καὶ πολὺ παράξενοι. Μοῦ συνέβη μάλιστα κάτι ἐξαιρετικὰ περίεργο, σ' ἓναν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς θράχους.

— Τί σὰς συνέβη; ρώτησε ὁ Ἰούλιος.

— Νά! Μιά μέρα εἶχα πάρει τὸ τουφέκι μου καὶ σκότωνα γλάρους, ἔτσι γιὰ γουστο!... Γιατί, ὅπως ξέρετε, οἱ γλάροι δὲν τρώγονται...

— Ἄ!... Αὐτὸ δείχνει μεγάλη σκληρότητα ἐκ μέρους σας! παρατήρησε ἡ κυρία Ντουμάν μὲ κάποια σοβαρότητα...

— Τὸ ὁμολογῶ καὶ τὸ ἐξομολογοῦμαι, κυρία μου, ἀπάντησε ὁ παιδαγωγὸς μὲ τὸν ἴδιο τόνο... Ἐκεῖ λοιπὸν πού σκόπευα ἓνα γλάρο — τὸν τελευταῖο — τὸν εἶδα ἔξαφνα νὰ κατεβαίνει σὰν σφαῖρα ὡς τὰ πόδια μου κ' ἐκεῖ ν' ἀρχίζῃ νὰ τρώῃ, μ' ὄλη του τὴν ἡσυχία κάτι καβουράκια πού περπατοῦσαν ἐπάνω στὴν ἄμμο. Συγχρόνως ἄκουσα καὶ κάτι γέλια παιδικά, πού μοῦ φάνηκε ὅτι ἔβγαιναν μέσα ἀπὸ ἓνα θράχο, ἐκεῖ κοντά. Συλλογί-

σθηκα λοιπὸν ὅτι ὁ ὡμορφος καὶ ἡμερος ἐκεῖνος γλάρος θ' ἀ-

νῆκε σὲ τίποτα παιδιὰ καὶ γι' αὐτὸ ἀπομακρύνθηκα ἀμέσως... Τὴν ἄλλη ἡμέρα ξαναπῆγα στὸ ἴδιο μέρος, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ πιάσω γαρίδες... Ὁ ἴδιος ὅμως γλάρος ἔτρεξε πάλι κοντὰ μου καὶ μοῦ ζητοῦσε μερίδιο!... Τότε μοῦ ἦρθε ἡ ἰδέα νὰ μάθω, σῶνε, καὶ καλά, τίνος ἦταν... Ἀρχισα λοιπὸν νὰ περιτριγυρίζω ἓνα μεγάλο θράχο καὶ φαντασθῆτε μὲ πόση ἔκπληξι παρατήρησα ὅτι δὲν εἶχε εἴσοδο. Ἐμοιάζε μ' ἓναν πύργο τετράγωνο καὶ πελώριο, φτιαγμένον ἀπὸ ἓναν μονοκόμματο γρανίτη, χωρὶς κανένα ἄνοιγμα πουθενᾶ... Καὶ ἔλεγα: Ἀπὸ πού κατωρθώσανε νὰ μποῦνε μέσα ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ;... Ὅσο ὅμως κι' ἂν ἔσπαζα τὸ κεφάλι μου, ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ μαντέψω...

Ὁ Γιαννάκης, ἐκείνη τὴ στιγμή, δὲν μπορεσε νὰ κρατηθῇ πειὰ καὶ φώναξε:

— Ἀπὸ τὴν τρύπα, πού εἶνε κάτω ἀπὸ τὴν ἄμμο!...

Καὶ ἦταν τέτοια ἡ συγκίνησίς του, ὥστε τὸ πιάτο πού κρατοῦσε ἐκείνη τὴ στιγμή, τοῦπεσε ἀπ' τὰ χέρια, χτύπησε πρῶτα στὸν ὄμο τῆς κυρίας Ντουμάν κι' ἀπ' ἐκεῖ κύλησε κάτω κ' ἔγινε χίλια κομμάτια.

— Μὰ τί κατὰστασις εἶν' αὐτὴ; εἶπε ἡ κυρία Ντουμάν, καταθυμωμένη. Βλέπετε λοιπὸν, Εὐσέβιέ μου, ὅτι δὲν ἐκλέγεις καλά τὸ προσωπικὸ τῆς πηρεσίας μας;

— Μὰ τί εἶνε; Ἐπειδὴ τάχα ἔσπασε ἓνα πιάτο!... ἀπάντησε ὁ κ. Ντουμάν. Δὲν πειράζει!... Σήμερα δίνω τὸ δικαίωμα στὸν Γιαννάκη νὰ τὰ σπάσῃ ὅλα!...

— Ὅχι ὅμως ἐπάνω στὴν πλάτη μου! εἶπε ἐξαιρετικὰ δυσσευχημένη ἡ κυρία.

— Μὰ πῶς αὐτὸ τὸ παιδί μιλάει ἔτσι γιὰ τὸ θράχο!... πετάχτηκε τότε καὶ εἶπε ὁ κ. Γκαζί... Δὲν μοῦ λές, τὸν ξέρεις, παιδί μου;

— Μάλιστα, κύριε, ἀποκρίθηκε ὁ Γιαννάκης κατακόκκινος, μαζεύοντας τὰ κομμάτια τοῦ σπασμένου πιάτου.

— Ἀλήθεια; Τότε λοιπὸν γιὰ πὲς μου, τί συνέβη μὲ τὸν γλάρο;

Ἐκείνη τὴ στιγμή, ἡ κυρία Ντουμάν σηκώθηκε θυμωμένη, γιατί ἔβλεπε τὸ Γιαννάκη ν' ἀνακατεύεται στὶς κουβέντες μὲ τοὺς μεγάλους. Ἀλλωστε τὸ γεῦμα εἶχε τελειώσει πειὰ.

Ὁ κ. Ντουμάν ὅμως, ἀφοῦ προσέφερε στὴ νύφη του τὸ μπράτσο του καὶ τὴν ὠδήγησε στὸ σαλόνι, τῆς ἔκανε μιὰ ὑπόκλισι καὶ ἔπειτα, στραφόμενος πρὸς τὸν κ. Γκαζί, τοῦ εἶπε:

— Ἐλάτε μαζί μου, φίλτατε... Ἐχω νὰ σὰς μιλήσω.

Καὶ θγῆκε ἀμέσως μαζί του ἀπὸ τὸ σαλόνι, ἀφήνοντας καταδυσσευχημένη τὴν νύφη του, γιατί πρὸς χάριν ἑνὸς μικροῦ ζητιάνου — ὅπως ἔλεγε — θὰ ἔχανε ἀπόψε τὸ σκάκι, τὸ ὁποῖο ἔπαιζε μαζί της κάθε βράδυ ὁ κ. Ντουμάν.

Ὅταν οἱ δυὸ ἄνδρες γυρίσανε στὴν τραπεζαρία, θρήκανε ἐκεῖ τὸν Γιαννάκη νὰ βοηθῆ τὸν φίλο του, τὸν Ζοζό, στὸ σήκωμα τοῦ τραπέζιου καὶ συγχρόνως νὰ συνομιλῇ μαζί του ζωηρότατα.

— Εἶνε ὁ κύριος πού μᾶς ἔγραφε μὲ τὸν γλάρο, Ζοζό, ἔλεγε στὸν μαῦρο. Ἐρχεται ἀπ' τὸ Πλωμανάκ.

— Πῆγαινε, σὲ παρακαλῶ, νὰ φωνάξῃς τὴν ἀδελφή σου, εἶπε τότε ὁ κ. Ντουμάν στὸν Γιαννάκη.

— Τίνος εἶν' αὐτὰ τὰ παιδιὰ, κύριε Ντουμάν; ρώτησε ὁ παιδαγωγὸς ἄμα θγῆκε ἀπ' τὴν τραπεζαρία ὁ Γιαννάκης.

— Ἀργότερα, θὰ σὰς διηγηθῶ τὴν ἱστορία τους. Πρὸς τὸ παρὸν δοξάζω τὸν Θεὸ πού σὰς ἔστειλε ἐδῶ ἐγκαίρως, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ πεισθῶ κ' ἐγὼ καὶ πρὸ πάντων οἱ ἄλλοι, ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ δὲν λένε ψέματα!

— Ἐλα, λοιπὸν, Μηλιά!... ἔλα γρήγορα! φώναξε ὁ

Ἄς εἶνε ἂν ἐπιτύχη αὐτὸς ὁ συντονισμὸς, θὰ κατορθώσουμε νὰ τὴν ἰδοῦμε καὶ νὰ τὴν ἀπολαύσουμε καὶ πάλι, ὅπως οἱ παλαιοὶ πλατωνικοὶ θαυμασταί της: μόνον ὡς γοητευτικὴ ὀπτασία... Ἀλλωστε μήπως ἡ Ἄλλα Παύλοβα δὲν ἦταν ἓνα πούπουλο; Ἐνας ἄγγελος πού γύρισε πάλι στὸν οὐρανό;

ΒΙΚΤΩΡ ΝΤΑΝΤΡΕ

